

s kolem jako jeho příslušenství býti předán, což jest patrné se zřetelem na § 863 zák. obč., jest jeho nedodání posuzováti nikoliv jako nedostatek umluvené vlastnosti, nýbrž jest z toho vyvozováti, že vůbec nebylo dodáno, poněvadž podstatná součást věci kupní nebyla dodána (čís. 7441 sb. n. s.). Následkem toho byl žalobce podle § 918 obč. zák. oprávněn, by, stanově přiměřenou dodatečnou lhůtu, od smlouvy ustoupil. Jest zjištěno, že žalobce povolil přiměřenou dodatečnou lhůtu do 4. listopadu 1930, avšak i další až do podání žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud správně věc posoudil po stránce právní, uznáv, že žalovaný, prodáv kolo, byl povinen, ježto papíry, najmě certifikát k motorovému vozidlu nevyhnutelně náleží, neboť bez nich používati ho k jízdě nelze (§§ 18, 52 nařízení ze dne 28. dubna 1910 čís. 81 ř. zák.) a žalobce se vydání papírů nevzdal, papíry žalobci odevzdati, pokud se týče opatřiti a že, neučiniv tak, smlouvu řádně nesplnil. Ježto žalovaný neučinil tak ani v dodatečné přiměřené lhůtě, již mu žalobce podle zjištění odvolacího soudu povolil, nepochybil odvolací soud, vysloviv, že žalobní nárok na zrušení kupní smlouvy, pokud se týče na vrácení kupní ceny a náhradu nákladů na motorové kolo žalobcem vynaložených jest důvodem (§§ 918, 921, 1041 obč. z.) po právu (srovnej sb. n. s. čís. 7441). Je pravda, že se žalobce pro svůj nárok na zrušení smlouvy výslovně ustanovení § 918 a násl. obč. zák. nedovolal, ale to nebylo na překážku, jak za to má dovolatel, by onoho ustanovení nebylo použito, any skutkové předpoklady ustanovení toho byly předneseny a dány. Podřaditi spornou věc pod příslušné ustanovení zákona náleží soudu.

Čís. 12133.

Dal-li si manžel, jenž spravoval dům společný oběma manželům, při sjednání nájemní smlouvy poskytnouti zvláštní úplatu za to, že pronajal byt, učinil tak i v zastoupení své manželky a vznikl nárok na vrácení zakázané úplaty i proti ní. Nezáleží na tom, zda manžel odvedl manželce podíl na zakázané úplatě, aniž na tom, že pro přečin podle § 8 b) zákona ze dne 25. dubna 1924 čís. 80 sb. z. a n., byl odsouzen jen manžel, nikoliv i manželka.

K započtení nestačí střetnutí se vzájemných pohledávek, nýbrž jest třeba, by se ta neb ona strana započtení dovolala. Bylo-li započtení uplatněno, zruší se vzájemné pohledávky již o sobě bez soudcovského výroku a s účinky pro dobu, kdy se pohledávky střetly.

Započítací projev může se státi buď výslovně, nebo konkludentními činy.

K uplatnění započtení nároku na vrácení zakázané úplaty na nárok na zaplacení dlužné činže stačí po případě, že nájemce, požádav pronajímatele o vrácení zakázané úplaty, přestal platiti činži.

Byl-li nárok na vrácení zakázané úplaty započten na nárok na zaplacení činže již za trvání nájemní smlouvy, nemohl promlčeti podle § 20 (3) zákona o ochraně nájemců.

Neuplatnil-li žalovaný započtení vzájemné pohledávky teprve za sporu, nýbrž namítal-li, že žalobní pohledávka již před sporem započtením zanikla, není místa pro řízení a rozhodování o vzájemné pohledávce uplatněné teprve za sporu k započtení (§§ 391 třetí odstavec a 411 c. ř. s.), nýbrž má řečená námitka po případě v zápětí prosté zamítnutí žaloby.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1932, Rv II 374/31.)

Pronajímatelé (manželé Š-ovi) domáhali se na nájemcích (manželích R-ových) nedoplatku činže 13.500 Kč. Žalovaní namítli započtením vzájemnou pohledávku na vrácení odstupného 15.000 Kč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl vzhledem ke vzájemné pohledávce žalovaných. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po právní stránce jest jádrem sporu odpověď na otázku, zda byla druhá žalovaná oprávněna započítati svou pohledávku na vrácení zakázané úplaty (§ 20 (3) zák. o ochr. náj.) na žalobní pohledávku ze zadržené činže. Jde především o to, zda byla druhá žalovaná oprávněna započítati svůj nárok na vrácení »odstupného« 15.000 Kč i na dílčí činžovní pohledávku spolužalobkyně, ano bylo zjištěno, že si jen její manžel a první žalobce »odstupné« dal vyplatiti a an jen on byl proto trestně odsouzen. K této otázce jest však odpověděti kladně. Nižšími soudy bylo zjištěno, že nájemní smlouvu sjednával a odstupné si dal vyplatiti jen první žalobce, ačkoliv i jeho manželka jest spoluvlastnicí domu a byla tedy spolupronajímatelkou, což viděti nejlépe z toho, že uznávala smlouvu nájemní za závaznou i pro sebe a že se také domáhá doplatku činže. Uvedla sama v odvolacím spisu — a musí to dáti proti sobě platiti — že správu domu vedl jedině a výlučně první žalobce, její manžel. Tím se i vysvětluje, že jen manžel nájemní smlouvu a její podmínky sjednával. Netřeba vůbec rozebírati otázku v dovolání přetřásanou, zda manžel jako zákonný správce manželčina majetku byl podle §§ 1238 a 1008 obč. zák. oprávněn přijati peníze (odstupné) i za manželku, neboť manžel — jako jeden z podílníků — spravoval společný dům a pokládá se podle § 837 obč. zák. za zmocněnce se všemi právy i povinnostmi zmocněncovými. Dal-li si manžel, sjednávaje nájemní smlouvu, poskytnouti zvláštní úplatu za to, že pronajal byt, činil-li tedy podmínkou pronájmu zaplacení »odstupného«, učinil tak jménem obou pronajímatelů, tedy i v zastoupení své manželky, takže i jí vzešly ze smlouvy i nároky i závazky. Nelze přejímati jen práva, ale nikoli závazky. Jinak by byly otevřeny dvěře k obcházení záповědi § 20 (2) zák. o ochr. náj., kdyby civilněprávní následky této záповědi stihaly jen toho z manželů, který právě za oba vyjednával. Platí to tím spíše pro manžely, u nichž jest pak těžko dokazovati, zda u nich šlo při vyjednávání o podmínkách pronájmu o společné srozumění a zda zaplacené odstupné vplynulo skutečně do společného majetku. Manžel přijal odstupné jako společný správce domu i pro manželku jako spolupronájemkyni bytu, takže na

tom nesejde, zda jí příslušný podíl odvedl, čili nic. Nezáleží ani na tom, nač dovolání stále klade důraz, že manželka nebyla trestně odsouzena pro přečin podle § 8 b) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n., neboť stačí, působí-li úmluva civilněprávně také proto ní.

Další otázkou jest, zda se stal započítací projev druhé žalované ještě v době, kdy její nárok na vrácení odstupného nebyl promlčen. Jest souhlasiti s dovoláním, že k započtení nestačí střetnutí se vzájemných vyrovnatelných pohledávek, nýbrž že jest třeba, by se ta neb ona strana započtení dovolala. Vyplývá to z §§ 1441 a 1443 obč. zák., jež vycházejí z předpokladu, že dlužník má jen právo k započtení, jež třeba uplatniti, má-li vzájemné vyrovnání skutečně nastati. Bylo-li však toto právo uplatněno, zruší se vzájemné pohledávky již o sobě, t. j. bez soudcovského výroku a s účinky pro dobu, kdy se pohledávky střetly. Toto dokonané započtení má na mysli § 1438 obč. zák. Názoru odvolacího soudu, který praví, že by stačilo, »že se nedoplatek činže střetl s výplatou žalovaných, že se tedy střetly dvě vzájemné pohledávky«, nelze přisvědčiti. Započítací projev může se státi, jako vůbec projevy vůle, buď výslovně nebo konkludentními činy, které v uvážení všech jednotlivostí případu a jsouce vyloženy podle pravidel poctivého styku nezůstávají pochybnosti o tom, že se dává najevo vůle určitého obsahu. Podle zjištění odvolacího soudu a podle dopisu žalované ze dne 10. března 1927 žádala druhá žalovaná svým právním zástupcem prvního žalobce o vrácení odstupného 15.000 Kč. Že o tom i druhá žalobkyně věděla, uvádí sama, pravíc, že zvěděla o odstupném, když přišla upomínka o vrácení 15.000 Kč. Podle zjištění nižších soudů přestala nájemkyně platiti činži od 1. června 1927 a neplatila ji až do skončení nájemního poměru, do 1. prosince 1928. Teprve dopisem ze 27. října 1928, tedy déle než po roce, byli žalovaní o dlužnou činži upomínáni. Žaloba o zaplacení zadržené činže rukou společnou a nerozdílnou byla podána teprve 30. listopadu 1929, tedy zase později než za rok po upomínce a později než za dvě léta po zastavení platu, když byl mezitím dne 22. listopadu 1929 první žalobce trestně odsouzen. Uváží-li se tyto skutečnosti v souhrnu, jde z nich zřejmě najevo, že si nájemnice po marné upomínce z března 1927 o vrácení odstupného započítala svou pohledávku z odstupného na dlužnou činži, dospívající od 1. června 1927, a že si toho žalobci při poctivém výkladu tohoto jednání musili býti vědomi. Netřeba se tedy vůbec obíratí dopisem ze dne 30. října 1928, v němž žalovaní, poukávající k odstupnému 15.000 Kč, uvádějí, že mají k dobru ještě 2.250 Kč a že mají činži zaplacenou, a o němž nebylo zjištěno, zda se dostal žalobcům na vědomí. Z toho, co uvedeno, vyplývá také, že tu nelze mluvíti o promlčení nároku na vrácení úplaty podle § 20 (3) zák. o ochr. náj. (do šesti měsíců po zrušení nájemní smlouvy), protože si žalovaná započítala svou vzájemnou pohledávku již za trvání nájemní smlouvy, která podle žaloby trvala do 1. prosince 1928. Jen pro úplnost se dokládá, že podle zjištění prvního soudu činilo nájemné za červen 1927 částku 1300 Kč a od 1. července 1927 částku 750 Kč měsíčně, takže celkové nájemné za dobu od 1. června 1927 do 30. listopadu 1928 by činilo 14.050 Kč, což však nemá pro souzený spor význam, ježto vzájemná pohledávka druhé žalované činila 15.000 Kč.

Konečně jest vyříditi výtku dovolání, že první soud nepojal rozhodnutí o započítávané pohledávce do výroku rozsudkového, zamítнув prostě žalobu, takže prý již z toho důvodu měl býti rozsudek procesního soudu zrušen. Dovolání jest na omylu. Započtení podle §§ 1438 až 1443 obč. zák. jest jedním ze způsobů zrušení obligačních závazků, jako na př. placení. Druhá žalovaná neuplatnila teprve za sporu vzájemnou pohledávku k započtení, nýbrž namítala, že žalobní pohledávka již před sporem započtením zanikla. Bránila se tedy námitkou již provedeného započtení. Taková námitka nemá jiný účel a jiný účinek, než odraziti žalobní útok. Je tomu právě tak, jako kdyby byla žalovaná strana namítala zaplacení. V takovém případě není místa pro řízení a rozhodování o vzájemné pohledávce uplatněné teprve za sporu započtením (§§ 391 třetí odstavec a 411 c. ř. s.). Prokáže-li žalovaná strana, že měla pravou, stejnorodou a dospělou vzájemnou pohledávku a že se započtení dovolala a byla-li vzájemná pohledávka aspoň takové výše jako žalobní pohledávka, má to v zápětí jen prosté zamítnutí žaloby, protože žalobní pohledávka již před sporem zanikla a zjištění i úsudky soudu o podstatných předpokladech svrchu uvedených vyloží se jen v rozsudkových důvodech.

Čís. 12134.

Pokud z exekuce proti architektu nejsou vyloučeny fotografie architektonických děl jím provedených.

Pokud podle dvorského dekretu ze dne 13. května 1814, čís. 1086 sb. z. s. jest z exekuce vyloučen automobil, jehož povinný potřebuje ke splnění smlouvy s vojenskou správou o stavbě kasáren.

Podle § 251 čís. 5 ex. ř. jsou vyloučeny z exekuce jen předměty, jichž povinný potřebuje pro sebe, nikoliv předměty, jichž potřebuje pro své případné pomocníky.

Předměty potřebné k výkonu povolání architekta, který se zaměstnává hlavně vypracováním projektů pozemních staveb.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1932, R I 823/32.)

Rekursní soud vyloučil z exekuce proti architektu fotografie architektonických děl dlužníkem provedených, model jeho návrhu na postavení pomníku, automobil a různé předměty kancelářského zařízení.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolacímu rekursu vymáhajících věřitelů a zamítl návrh na vyloučení z exekuce ohledně některých předmětů, jež byly rekursním soudem vyloučeny z exekuce.

D ů v o d y:

K dovolacímu rekursu Úrazové pojišťovny dělnické. Tato dovolací rekurentka právem vytýká, že rekursní soud vyloučil z exekuce osm různých obrázků zabavených pod pol. 17 a předměty zabavené pod pol. 20 a 21 z důvodu, že jsou to originály děl původským právem chráněných. Podle § 14 původského zákona nemůže býti stíženo exekucí právo